

## V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

the stress of speaking in front of the whole group for those whom it may concern. In terms of assessment, a good strategy for promoting learner autonomy is asking a student to keep a logbook. It should be written in the target language. Due to writing in their logbooks about their achievements and desired changes, learners start thinking about their learning in general instead of focusing on a task at a time. At the same time, teachers can follow individual learners' progress and see where they stand in any point in their language learning process.

To conclude with, learner autonomy can help students embrace responsibility of their learning process, decrease the stress and anxiety associated with language acquisition, promote teamwork, set the learning goals and analyze the weak points, boost motivations and establish supportive learning environment. On the teacher's side, stimulating learner autonomy may require him/her to adapt their materials, change old teaching habits and adapt their methods to the students' needs and background.

### REFERENCES

1. Головка, І. О. Навчальні стилі у вивченні іноземних мов / І. О. Головка, В. О. Гребенюк // Наукові записки: зб. наук. пр. - Кіровоград : КНТУ, 2010. - Вип. 10, ч. 2. - С. 259-261.
2. Adriana Lazăr, Learner Autonomy and its Implementation for Language Teacher Training, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Volume 76, 2013, p. 460-464.
3. Santrock, J. W. Educational psychology. Boston: McGraw-Hill Higher Education, 2006. p. 315.

## СТРАТЕГІЇ РОЗРОБКИ «МЕНЮ» ДЛЯ УРОКІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

**Кондратьєва Т.Б.**

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови*

*Тернопільський національний педагогічний університет*

*імені Володимира Гнатюка*

*м. Тернопіль, Україна*

**Шуляк І.М.**

*кандидат філологічних наук, викладач кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови*

*Тернопільський національний педагогічний університет*

*імені Володимира Гнатюка*

*м. Тернопіль, Україна*

На сучасному етапі розвитку методики навчання іноземних мов все частіше піднімається питання інклюзивного навчання, яке передбачає залучення до навчального процесу дітей із різними психологічними особливостями.

## V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Диференціація та індивідуалізація стають ключовими категоріями, які повинен брати до уваги учитель/викладач іноземної мови. Адже кожен учень – це окремий індивід, з особливими, притаманними йому когнітивними здібностями. Зважаючи на той факт, що усі учні різні, відповідного урізноманітнення вимагає і навчальний матеріал, а також способи взаємодії між учнями та вчителем, які використовуються на заняттях.

Питання відмінностей учнів за психологічними ознаками поставало предметом дослідження науковців неодноразово. Відповідно до цього, учені розробили різні класифікації, які виокремлюють типи та підходи до навчання. Говард Гарднер розробив «Теорію множинного інтелекту», яку виклав у праці 1983 року «*Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*» [2]. Згідно з його теорією існує 8 основних типів інтелекту: тілесно-кінетичний (здатність сприймати інформацію через тілесні рухи, танець, спорт), музичний (здатність сприймати інформацію через звуки), лінгвістичний (здатність сприймати інформацію через читання, письмо і мовлення), логічно-математичний (вміння застосовувати обчислювання, логічні операції, наукове обґрунтування), інтраперсональний (здатність рефлексувати щодо власних дій та вміння розуміти себе), просторовий (здатність орієнтуватися у просторі), екзистенційний (здатність визначати власне місце у світі в контексті існування людини), міжособистісний (здатність розуміти та реагувати на вербальну та невербальну поведінку інших) та натуралістичний (здатність визначати та розділяти на категорії об'єкти у природі).

Ерл Стювік у праці 1989 року «*Success with Foreign Languages. Seven who achieved it and what worked for them*» виокремлює 7 типів учнів відповідно до стилів навчання: формальний (учні виконують інструкції вчителя), неформальний (учні самі обирають способи навчання поза уроками), інтуїтивний (учні самостійно регулюють способи навчання та джерела), довільний (учні контролюють процес та стратегії навчання), креативний (учні використовують уяву для організації навчального матеріалу), активний (учні беруть активну участь у процесі навчання), самоусвідомлений (учні об'єктивно оцінюють власний прогрес та корегують його) [5]. Ніл Флемінг та Чарльз Бонвел розвивали та впроваджували класифікацію VARK, за якою існує чотири основних типи учнів: візуальний, аудіальний, писемно-читальний та кінетичний [6].

Окрім того, існує теорія домінантної півкулі, за якою люди із домінантною правою півкулею схильні до творчого мислення, більш емоційні та емпатичні, у той час як домінування лівої півкулі визначає схильність до мов, логічного та критичного мислення, математичні здібності. Так стверджував Нобелівський лауреат Роджер Спері та його послідовники [1].

Враховуючи особливості учнів за когнітивними ознаками, використання однакових завдань для усіх виглядає нелогічним і нечесним, адже той самий матеріал сприймається різними учнями по-різному. Наприклад, деякі учні легко сприймають інформацію на слух, у той час як іншим необхідна візуальна опора, наочність чи практикування через рухи або мову. Деякі учні комфортно почуваються у колективі і легко працюють у групах, а інші надають перевагу індивідуальним формам роботи. З метою диференціації та індивідуалізації навчального процесу

## V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

активно впроваджується підхід використання «меню» уроків, які пропонують різні види завдань. Стратегія меню – це стратегія диференціації, за якої учням надається «меню» дій для виконання, які відповідають навчальним цілям і стандартам. Розробляючи різноманітні заходи, які відповідають цілям, вчителі можуть створити меню, яке орієнтоване на різні стилі навчання та навчальні потреби [3].

Навчальні меню – це форми диференційованого навчання, які дають учням можливість вибору способу навчання. Кожен вибір у меню заохочує студентів брати участь у діяльності, яка вимагає активного читання, перечитування, а потім узагальнення важливого змісту підручника. Після того, як учень виконав дію в меню, вчитель негайно оцінює його або її роботу, перш ніж він або вона зможе продовжити.

Навчальні меню бувають різних форм і можуть включати дошки для хрестиків-нуликів, ресторани меню, матриці та сітки з кількома варіантами вибору. Наприклад, учням можна дати навчальне меню, структуроване як меню обіду з заголовками «Закуска», «Основна страва» і «Десерт», і отримати вказівки дотримуватися порядку меню так само, як у ресторані. У межах кожного «курсу» студенти вибирають тип завдання зі списку варіантів. Аркуш із завданнями містить чіткий опис того, як виконати вибрану дію, можливі бали, які можна отримати за це, і розділ підручника, який він охоплює. Щонайменше одне завдання має бути виконано для кожного розділу книги, хоча учні завжди можуть самостійно вибрати завдання з меню. Після завершення кожного «курсу» вчитель оцінює результат у набраних балах перед тим, як учень переходить до наступного. У прикладі меню вправ «Закуски» зосереджені на підсумовуванні загального змісту кожного розділу підручника з вибором вправ, таких як «Флеш-картки», «Опис» і «Узагальнення». Завдання «Основна страва» зосереджується на детальнішому читанні і дає студентам можливість проявити творчість із такими варіантами, як створення веб-сайту чи туристичної брошури. Для «Десерту» учні повинні вибрати коротку вправу, яка містить загальний підсумок найважливіших тем, які зустрічаються у всьому розділі підручника [4].

Меню пропонує студентам спосіб прийняти рішення про те, що вони будуть робити, щоб відповідати вимогам класу. Меню може бути на один урок, тиждень або навіть місяць навчання. Коли вчитель визначиться з основними знаннями та/або навичками, які слід відтренувати, він може почати складати меню.

Розглянемо основні етапи створення меню:

1. Визначте найважливіші елементи уроку чи розділу.
2. Створіть обов'язкове завдання або проєкт, який відображає мінімальне розуміння, якого ви очікуєте від усіх студентів.
3. Створюйте пропозиції, які розширюють «основну страву» або обов'язкове завдання чи проєкт. Ці додаткові завдання часто вимагають від студентів вийти за рамки базових рівнів таксономії Блума. Наприклад, вони часто включають діяльність, яка потребує синтезу, аналізу чи оцінки.
4. Створіть заключний факультативний розділ, який пропонує учням можливість для самопізнання. Додатковий розділ часто відображає дії, які студенти можуть використати для отримання додаткових кредитів.

## V МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

Рік Вормелі пропонує розмістити параметри меню в стилі меню ресторану (див. нижче), яке може включати «закуски», «основну страву», «гарніри» і навіть «десерти». Він пропонує такий формат [7].

1. Закуски (обговорюється)
  - a. список завдань або проєктів
  - b. учні вибирають один пункт для виконання.
2. Основна страва (обов'язково)
  - a. завдання або проєкт, який повинен виконати кожен.
3. Гарніри (за домовленістю)
  - a. список завдань або проєктів
  - b. учні вибирають два завдання для виконання.
4. Десерти (на вибір)
  - a. необов'язкові, але непереборні завдання або проєкти
  - b. варіанти повинні бути цікавими та складними
  - c. учні обирають один із цих варіантів збагачення
  - d. рівень складності.

У підсумку зазначимо, що безумовно, такий підхід вимагає більш об'ємної та ретельної підготовки від учителя, проте його переваги не залишають сумнівів. Перш за все, ми підвищуємо мотивацію для усіх учнів у класі, залучаючи тих, які мають особливі потреби чи труднощі у навчанні. Окрім того, процес вивчення предмету урізноманітнюється і стає цікавішим, а відтак знижуються афективні фільтри, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу. І головна особливість такої стратегії – це розвиток автономії учнів та пропагування студенто-центрованого навчання, коли самі учні відповідальні за вибір способів отримання знань, відповідно до їх потреб та інтересів та особистий контроль над ними.

### ЛІТЕРАТУРА

1. Cherry K. Right Brain vs. Left Brain Dominance. 2023. URL: <https://www.verywellmind.com/left-brain-vs-right-brain-2795005>
2. Gardner H. Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. New York. 2011. 528 p.
3. Hughes D. Using the Menu Strategy to Differentiate Instruction. URL: <https://study.com/academy/lesson/using-the-menu-strategy-to-differentiate-instruction.html>
4. Learning Menus: Textbooks a la Carte. URL: <https://teachinghistory.org/best-practices/teaching-with-textbooks/25584>
5. Stevick Earl. W. Success With Foreign Languages: Seven Who Achieved It and What Worked for Them. USA: Prentice Hall. 1990. 272 p.
6. VARK Modalities: What do Visual, Aural, Read/write & Kinesthetic really mean? URL: <https://vark-learn.com/introduction-to-vark/the-vark-modalities/>
7. Wormeli R. Fair Isn't Always Equal. USA: Stenhouse Publishers. 2006. 224 p.